

بیژن زنگنه در تلاش است تا مسئولیت حذف کارت سوخت را از دوش خود بردارد، این اقدام وی پس از آن صورت می گیرد که دولتی ها درخصوص ارز ۴۲۰۰ تومانی و افزایش نرخ سوخت نیز گفتند؛ ما نبودیم!

زنگنه جدیدترین عضو دولت «من نبودم»

سهمیه بندی وی اثر کردن کارت سوخت فرار می کند.

نسبت زنگنه با کارت سوخت و سهمیه بندی چه بود؟
درخصوص مورد اول می توان به اظهارنظرهای گذشته زنگنه مراجعه کرد و دید که شیخ الوزرا صرف نظر از اینکه در دوره وزارت او در سیستم اجرایی وزارت نفت، کارت سوخت بالاتر و دونرخی بودن سوخت حذف شده است، خودش چه نسبتی با این دو موضوع داشته است.

زنگنه در اظهارنظر تاریخی در سال ۹۵ با ارائه استدلالی غیرعلمی و غیرکارشناسی گفته بود که «بهتر است یک چیز به شما بگویم، کاری که هیچ کس در دنیا انجام نمی دهد و تنها ما انجام می دهیم را باید به آن شک کنیم و برعکس کاری که در همه جای دنیا انجام می شود را اگر انجام ندادیم نیز باید به آن شک کنیم. هیچ کس در دنیا از سامانه هوشمند سوخت استفاده نکرده است.» او البته در سال ۹۴ و در بهمن ماه آن سال گفته بود «به اعتقاد من طی هفت تا هشت سال گذشته هیچ استفاده ای از اطلاعات مندرج در کارت های سوخت نشده است. استمرار استفاده از این کارت ها خرج سنگینی دارد.»

زنگنه در اردیبهشت سال ۹۵ هم در اظهارنظری ابراز می کند: «دو نرخی بودن قیمت بنزین فساد می آورد و وزارت نفت نه تنها با دو نرخی بودن قیمت بنزین بلکه با دو نرخی بودن هیچ فرآورده نفتی موافق نیست.» و همچنین در تیرماه همان سال هم در گفت و گوی دیگری توضیح می دهد: «کارت سوخت هیچ گونه تأثیری در کنترل مصرف سوخت ندارد؛ چرا مردم را اذیت کنیم؟» او البته این اظهارات را در سال های بعد هم مطرح کرد و برای مثال در آذرماه ۹۷ گفت: «ایده کارت سوخت، برای ۲۰ سال پیش بوده، الان از زده خارج شده؛ قاچاق بنزین بسیار کم است، قاچاق گازوئیل هم زیاد نیست و از ارقامی که عنوان می کنند، خیلی کمتر است.»

البته اینها علاوه بر این است که همکاران زنگنه به صراحت تاکید می کنند که او کارت سوخت را حذف کرده است. برای مثال محمدرضا نعمت زاده، وزیر وقت صمت در دولت یازدهم اخیرا در گفت و گویی نه تنها گفته که زنگنه کارت سوخت را حذف کرده که آن اقدامی غلط و اشتباه هم توصیف کرد.

چرا زنگنه مسئولیت نمی پذیرد؟

درخصوص موضوع دوم یعنی علت یابی این اظهارنظر باید گفت که راه پیچیده و سختی پیش رو نیست، چرا که می توان با توجه به شرایط این روزهای کشور علت احتمالی این ماجرا را حدس زد. اولاً کارشناسان مدت هاست که توضیح می دهند کنار گذاشتن و بی اثر کردن کارت سوخت از سوی دولت حسن روحانی حداقل ایام میانی دولت یازدهم تا پایان گذشته قریب به ۱۰۰ میلیارد دلار به کشور خسارت وارد آورده است. دوم اینکه ناکارآمدی های جدی زنگنه در ایام تحریم و حتی پیش از آن باعث شده که نارضایتی ها و از او گسترش یافته و حتی نمایندگان مجلس نسبت به تنظیم شکواییه ای علیه او و تقدیم به قوه قضائیه اقدام کنند. البته نمایندگان همزمان طرح استیضاح او را هم کلید زده اند و بنا دارند این دو مساله را همزمان جلو ببرند. از این روی می توان احتمال داد که این شرایط سخت باعث شده که وزیر نفت تلاش کند مسئولیتی بی اثر کردن کارت سوخت و تبعات آن را نپذیرد، هرچند از یک وزیر با چنین سابقه ای قاعدتا انتظار دیگری می رود.

خبرنگاران حاضر شد و توضیحاتی ارائه کرد که دست کمی از حرف های عجیب و غریب رئیس جمهور نداشت. رئیس دفتر رئیس جمهور در پاسخ به سوالی درباره مسئولیتی پذیری دولت در اجرای افزایش قیمت بنزین با وجود اینکه گفت همه مسئولیت ها با دولت است، در توضیحاتی منظورش را از دولت به صورت مشخص وزیر کشور اعلام کرد. او گفت: «آقای رحمانی فضلی فرمانده این مسائل بوده و جلسات متعددی را هم برای آن برگزار کرده است.» این اظهارنظر عجیب نشان دهنده این بود که پاسنوشینان با علم به اینکه نمی توانند از مسئولیت این ماجرا شانه خالی کنند، در تلاشند تا مسئولیت این اتفاق را به گردن جزئی دیگر از دولت انداخته و شخص رئیس جمهور را از این خطا، مبرا اعلام کنند.

در این خصوص چندی بعد هم وزیر کشور و در همین روزهای اخیر معاون انتظامی رحمانی فضلی به صراحت ضمن رد ادعاهای پیشین، اعلام کردند که رئیس جمهور و دیگر مسئولان دولتی از ماجرا مطلع بوده اند.

ماجرای کارت سوخت

ایین ماجرای آخری هم ظاهرا به اندازه دو نمونه قبلی بهت آور است، اظهار نظر دیروز زنگنه در حالی صورت می گیرد که حذف کار سوخت در زمان مسئولیت او در وزارت نفت دولت یازدهم صورت گرفت و او شخصا و راسا درخصوص مضرات و بی فایده بودن کارت سوخت اظهار نظر کرده بود. اجازه دهید یک بار این بخش از اظهارات دیروز زنگنه را مرور کنیم: «سهمیه بندی بنزین را من لغو نکردم، تصمیم دولت بوده و مجلس هم مخالفت نکرده است، چرا پس از چندین سال به من اعتراض می کنید.» در این خصوص دو نکته مهم قابل ذکر است. اول اینکه آیا زنگنه موافق و مجری کنار گذاشتن کارت سوخت بوده یا نه و دوم علت یابی اینکه چرا در این برهه زنگنه از زیر بار مسئولیت حذف

در این بین یکی از حضار گفت آقای پورا بر ابراهیمی، نماینده مجلس هم گفته نرخ ارز ما ۴۲۰۰ تومان است. ۴۸۰۰ تومان پیشنهادی ما به شدت با مخالفت روبه رو شد و یکی دو نفر از اعضای دولت سعی کردند از ۴۲۰۰ تومان نرخ را بالاتر ببرند که آقای رئیس جمهور گفت دیگر حرفش را ننزید، تمام شد.»

دوم؛ افزایش ناگهانی نرخ بنزین

ماجرای افزایش ناگهانی و غیرمنتظره نرخ بنزین از آن دست اقداماتی بود که ضربه سنگینی به کشور و به ویژه اعتماد عمومی نسبت به مسئولان وارد آورد و هزینه های گزافی روی دست جامعه ایرانی گذاشت. بامداد آن صبح جمعه معروف در آبان ۹۸ که ناگهان نرخ بنزین افزایش چند صد درصدی یافت، هنوز عمق فاجعه مشخص نشده بود اما بعد از اینکه اعتراض های عمومی در اقصی نقاط کشور خود را نشان داد و چندی بعد آشوبگران فضا را فراهم دیده و به خیابان ها آمدند، مشخص شد که بی تدبیری دولت چگونه می تواند ضربه ای مهلک بر پیکر کشور وارد آورد. همین اتفاق هم بود که باعث شد دولتی ها دوباره از زیر بار مسئولیت شانه خالی کرده و هر کدام شان بگویند که ما نبودیم!

اولین کسی که چنین اقدامی را انجام داد، شخص حسن روحانی بود. او یکی دو هفته سکوت اختیار کرده بود، ناگهان برای تیرنه خود از این اتفاق ناگوار و این تصمیم عجولانه و کارشناسی نشده، گفت که او هم صبح جمعه از افزایش ناگهانی نرخ سوخت با خبر شده است؛ اظهار نظری که داد حامیان دولت را هم برآورد و نقش مهمی در کاهش محبوبیت روحانی و تیمش داشت. عدم پذیرش مسئولیت از جانب حسن روحانی البته پایان کار نبود، چرا که چندی بعد مرکزیت دولت در پاسور تلاش کرد این مسئولیت و هزینه های ناشی از آن را به کلی از خود دور کند و آن را به گردن کس دیگری بیندازد، به طوری که چند روز بعد از اظهار نظر حسن روحانی، محمود واعظی در حاشیه جلسه هیات دولت در جمع

بود که دوستانی که به جهانگیری مشورت می دادند، گفته بودند با این تصمیم مخالف هستند و خود او موافقت چندانی با این مساله نداشت.» در مقابل این اظهارات، محمد شریعتمداری، وزیر سابق صمت هم گفت: «مسئولیت طراحی این فرایند با بانک مرکزی بوده است.»

چند ماه بعد از این قضایا، حسام الدین آشنا در گفت و گو با ماهنامه «اندیشه پویا» روایتی اختصاصی از جلسه تصمیم گیری درباره دلار ۴۲۰۰ تومانی ارائه کرد و با ذکر اینکه خودش در جلسه یاد شده حضور داشته، گفت: «آن جلسه اساسا به درخواست آقای جهانگیری تشکیل شد. آقای روحانی در آن جلسه، به تک تک اعضای آن جلسه نگاه کرد و پرسید: این جمع بندی همه شماس؟ گفتند: بله. ایشان در آن جلسه گفتند من با این جمع بندی صد درصد مخالف هستم، اما اگر همه شما موافق هستید و این را تنها راه نجات کشور می دانید، من به مثابه «اکل میته» با این پیشنهاد موافقت می کنم. آقای نبیلی هم در آن جلسه بود، آقای نهاوندیان هم بود. بالای ۱۵ نفر بودند. یک نفر عدد ۵۵۰۰ تومان را پیشنهاد کرد و یک نفر دیگر ۴۵۰۰ تومان را. نظر آقای رئیس جمهور، بیشتر روی ۳۹۰۰ تومان بود، اما بین ۴۱۰۰ و ۴۵۰۰ عدد ۴۲۰۰ تومان در آن جلسه مورد توافق قرار گرفت.» حالا اینها را داشته باشید، تا به روایت ولی الله سیف که همین چندی پیش در گفت و گو با فارس منتشر شد، برسیم. او در این گفت و گو اظهار کرد:

«سیف: با آقای رئیس جمهور جلسه ای گذاشتند. گفتیم جمع بندی این است که یک نرخ باید داشته باشیم؛ آقای رئیس جمهور گفت: باشد، ۳۸۰۰ تومان. فارس: ۳۸۰۰ تومان برای نرخ ارز از کجا آمد؟ سیف: همین طوری. فارس: محاسبه ای برای آن وجود داشت؟ سیف: هیچ محاسبه ای در کار نبود... نرخ ۳۸۰۰ تومان نمی توانست مناسب باشد ولی آقای رئیس جمهور اصرار داشتند.

فرهیختگان بیژن نامدار زنگنه، وزیر نفت روز گذشته در صحن مجلس تلاش کرد از زیر بار مسئولیت حذف کارت سوخت شانه خالی کند و گفت که مسئول حذف کارت سوخت نبوده و این تصمیم را دولت گرفته است. این اظهار نظر را فعلا در گوشه ای از ذهن داشته باشید تا نکته ای را ذکر کرده و بعدا دوباره به ماجرای اظهار نظر جناب زنگنه در صحن علنی مجلس بپردازیم.

اگر از شما بپرسند عجیب ترین ویژگی دولت های یازدهم و دوازدهم چیست و کدام یک از رفتارهای اعضای کابینه و مشاوران حسن روحانی را عجیب تر از دیگر رفتارهایشان می دانید، شاید به کرختی یا به سوء تعبیرهای آنها اشاره کنیم اما اگر این سوال را از من به عنوان یک خبرنگار سیاسی بپرسند، می گویم عجیب ترین و غیر قابل پذیرش ترین رفتار اعضای دولت های یازدهم و دوازدهم این است که مسئولیت اقدامات خود را نمی پذیرند؛ یعنی صرف نظر از همه اشتباه های تاریخی که در این سال ها انجام داده اند، این رفتارشان را که در چندین مورد هم تکرار شده، باید در صدر نوشت؛ چرا که بعد از اینکه تصمیمی گرفته شد، اقدامی انجام پذیرفت، اگر نتیجه آن مثبت بود که جزء افتخارات دولت در بوق و کرنا می شود و اگر نتیجه منفی به دنبال داشت، نه مسئولیت آن پذیرفته می شود، نه فرایند اخذ و اجرای آن تصمیم شفاف. مخصوصا در این چند ساله که ناکامی های دولت بیشتر شده، تعدد این اتفاقات نیز بیشتر شده است و حتی در بزرگ ترین و مهم ترین تصمیمات که سرنوشت کشور و مردم را تغییر می دهد هم معلوم نمی شود بالاخره چه کسی مسئول ماجراست و چه کسی باید در قبال آن پاسخگو باشد.

عجیب تر آنکه از سطح وزرا تا رئیس جمهور بعضا تلاش می کنند مسئولیت برخی تصمیمات و اقدامات را برعهده دیگری هم بیندازند تا خود هزینه کمتری در افکار عمومی پرداخت کنند. یکی دو نمونه را مرور کنیم تا مشخص شود در چه سطحی این رفتار شیوع یافته و ظاهرا قرار است تا پایان دولت نیز ادامه یابد.

اول؛ ماجرای ارز ۴۲۰۰ تومانی

ماجرای از فروردین ۱۳۹۷ آغاز می شود، جایی که طی یک تصمیم ناگهانی دلار در کشور تک نرخی می شود تا با اقدامی دستوری رشد روزافزون نرخ ارز مهار شود. اسحاق جهانگیری در گفت و گو با خبرنگار صداسویمیا این خبر را اعلام می کند و بلافاصله به جای اینکه آرامش در بازار حاصل شود، بازار به هم می ریزد. چندی بعد هم که تخصیص بی حساب و کتاب ارز ۴۲۰۰ تومانی آغاز می شود، ویژه خوارها به صف شده و از این موهبت بادا آورده تناول می کنند.

درخصوص این تصمیم هیچ کسی در دولت مسئولیت پذیر نبود، برای مثال ولی الله سیف، رئیس کل وقت بانک مرکزی به دنیای اقتصاد گفت که دلار ۴۲۰۰ تومانی سیاست بانک مرکزی نبوده و خود دولت در ستاد اقتصادی اش این تصمیم را گرفته است، یا مسعود نبیلی، مشاور وقت اقتصادی حسن روحانی در گفت و گو با تجارت فردا تاکید کرد که ماجرای این نرخ ارز نقطه اختلافش با دولت بوده و حتی در هیچ یک از جلساتی که این تصمیم گرفته شده، حضور نداشته است. بعدها غلامحسین کرباسچی، دبیرکل کارگزاران و از نزدیک ترین افراد به اسحاق جهانگیری در گفت و گو با روزنامه شرق روایت متفاوتی را بیان کرد و توضیح داد که «این آقای روحانی بود که به آقای جهانگیری فشار آورد و گفت او باید نرخ ارز را ۲۲۰۰ تومان اعلام کند. در همان جلسه آقای روحانی به آقای جهانگیری گفت: دولت یعنی آقای جهانگیری این درحالی

گفت و گو

رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «فرهیختگان»:

زنگنه کارت سوخت را حذف کرد و موجب ایجاد خسارت به کشور شد

با اروپایی ها و آمریکایی ها کار کرده، شرکت خارجی غربی را پای کار آورده و به آنها اطلاعات داده است.»
رئیس کمیسیون انرژی مجلس با تاکید بر اینکه دولت روحانی کشور را معطل غربی ها عباسی در پاسخ به سوال دیگری مبنی بر برنامه های وزارت نفت برای مقابله با تحریم ها و متناسب دانستن آن با فضای تحریمی اظهار داشت: «به نظر می رسد وزارت نفت برنامه خاصی برای مقابله با تحریم نداشته است و بیشتر در چارچوبی

«ایشان نمی گوید من مخالف بودم چرا که این کار را اجرا و کارت سوخت را حذف و بنزین را آزاد کرده است که موجب ایجاد خسارت های نیز به کشور شده است اما برای چنین کاری اعضای مسئولان اجرایی کشور را گرفته است.»
عباسی در پاسخ به سوال دیگری مبنی بر برنامه های وزارت نفت برای مقابله با تحریم ها و متناسب دانستن آن با فضای تحریمی اظهار داشت: «به نظر می رسد وزارت نفت برنامه خاصی برای مقابله با تحریم نداشته است و بیشتر در چارچوبی

از مذاکره با غرب گشایش اقتصادی رقم خواهد خورد، از این رو برنامه ای برای کشور نداشتند لذا وقتی آقای زنگنه قبول کرده در این دولت وزیر باشد باید از تصمیمات رئیس جمهور و نظریه پردازان او نیز تبعیت کند.»

زنگنه کارت سوخت را حذف کرد و موجب ایجاد خسارت برای کشور شد
وی درخصوص اظهارات زنگنه و انکار نقش آفرینی در حذف کارت سوخت گفت:

وزارت نفت کشور را دچار عدم النفع کرده است
وی با تاکید بر اینکه ما در این قراردادها یا زبان کرده ایم یا دچار عدم النفع شده ایم، خاطرنشان کرد: «این بدان معناست که ما چون کاری را انجام نداده ایم نفعی هم نبرده ایم یعنی جدا از ضرر نکردن، می توانستیم منفعتی داشته باشیم که این گونه نشده است.»
به گفته عباسی این انتقاد به مدیریت زنگنه وارد است و از این رو همه این مسائل باید شفاف شود هرچند همه چیز تقصیر زنگنه نیست؛ البته ایشان یک نوع مدیریت فردی هم دارد و خود را بیش از حد سپر دیگران می کند.
رئیس کمیسیون انرژی مجلس در بخش دیگری از این گفت و گو اظهار داشت: «نوع نگاه دولت با برخی از جریان های فکری در جامعه مخالف است، از این رو بهتر است این جماعت از دستگاه اجرایی کشور خارج شوند تا ما دچار چنین مشکلاتی نشویم.»
وی همچنین یادآور شد: «بهتر است که ما در مسائل نظام و تصمیمات راهبردی با مراجعه به خرد جمعی تصمیماتی را اتخاذ کنیم که با آمدورفت دولت ها این سیاست ها جایه جا نشود و همسایگان نیز در دراز مدت تکلیف خود را بدانند تا بتوانند با اطمینان با جمهوری اسلامی تعامل داشته باشند و بدانند در صورت وجود احزاب مختلف، آنها صرفا مجری راهبردهای نظام هستند، نه نظرات شخصی و جناحی خود.»

فریدون عباسی رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «فرهیختگان» توضیحاتی درباره حضور بیژن زنگنه، وزیر نفت در مجلس و اظهارات وی درباره کارت سوخت و شرایط تحریمی کشور ارائه داد.
عباسی با بیان اینکه شکایت خاصی از آقای زنگنه نبود اما ایشان برای توضیح درباره برنامه های وزارت نفت به مجلس آمده بود، اظهار داشت: «برای ارائه مطالبی از سوی وزیر نفت هماهنگی هایی صورت گرفته بود و نمایندگان نیز سوالات خود را از ایشان مطرح کردند.» رئیس کمیسیون انرژی مجلس با بیان اینکه وزیر نفت پاسخگوی سوالات بودند در عین حال گفت: «آقای زنگنه برخی از سوالات را از حیطة وظایف و اختیارات خود بیرون می دانست.»

کابینه روحانی اعتقادی به اقتصاد مقاومتی ندارد

وی درباره نقش زنگنه در حذف کارت سوخت و انکار این موضوع توسط وی تصریح کرد: «آقای زنگنه عضو کابینه ای است که از لحاظ اقتصادی پیرو نظریه خاصی است و اعتقادی به اقتصاد مقاومتی ندارد.»

عباسی افزود: «آقای زنگنه نخواهد یا خیر باید با تصمیماتی که در دستگاه اجرایی کشور گرفته می شود همراه باشد چرا که آنها اعتقادی به موضوع اقتصاد مقاومتی ندارند و بنا بود با غرب نیز سازش داشته باشند.»

دولت نیازی به طرح سهمیه بندی بنزین نمی بیند

این نماینده مجلس با تاکید بر اینکه این جریان فکری تصور می کرد با ساده اندیشی تمام تحریم ها برداشته خواهد شد، خاطرنشان کرد: «وقتی در چنین سطحی شاهد ساده اندیشی در سطح تصمیم گیران و مسئولان کشور باشیم، قطعاً آنها نیازی به طرح سهمیه بندی بنزین و سایر فرآورده ها و مایحتاج مردم نیز نخواهند دید.»
رئیس کمیسیون انرژی مجلس ادامه داد: «دولت آقای روحانی تصور می کرد که پس